

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

JEHANNE

monoloog

door

Patrizia Filia

vertaling : Robert H. Vermeulen

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
1998
Nr.2467

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste TWEE tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde auteursrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel 4

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aankoopbewijs. Dit bewijs moet samen met een aanvraagkaart waarop plaats en datum(s) van opvoering werden ingevuld, minstens veertien dagen voor de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gecopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende auteursrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

I.B.V.A "Holland"
Postbus 363
1800 AJ Alkmaar.

Wettelijk depot D/1998/220/25
ISBN 90-385-0575-2

© 1998 Toneelfonds J. Janssens/Patrizia Filia

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

JEHANNE : Ja, ik ben er, ja, ik hoor je, blijf aan de lijn.

Zeg me hoelang ik nog moet wachten voordat de deuren van deze gevangenis open gaan.

Voordat ik de ochtendlucht kan inademen, de bewegingen van de vogels in hun vlucht weer kan zien, de vlammeende zonnescijf...

... Ik weet dat ik je niet moet lastig vallen met dergelijke banaliteiten, dat mijn gedachtenleven me voldoende zou moeten zijn, dat de lucht, de beweging en de warmte plotsklaps mijn deel zullen zijn.

Dat de klap zo sterk zal zijn dat heel mijn lichaam zal verdwijnen.

Dat de klap zo geweldig zal zijn dat ik zelf lucht, speelse beweging, warmte zal worden...

Ik weet het.

Ik wil niet sterven, weet je!

Dit lichaam wil het niet...

Ik wil niet sterven door het vuur... ik ben zo bang om te lijden...

Ik wil niet!

Heb ik zo'n einde voorzien, die ochtend, al weer twee jaar geleden, dat ik mijn dorp verliet? Nee, ik heb niets voorzien.

Ik dacht alleen aan Charles.

Jarenlang dacht ik alleen aan hem.

Jarenlang vertelden de stemmen me dat ik gereed moest zijn om te vertrekken.

Vijf jaar lang bestond mijn leven uit gereed zijn om te vertrekken, vijf jaar lang deed ik niets anders dan denken aan het moment dat ik hem zou ontmoeten...

Charles ontmoeten. Ik, een boerenmeisje, een volksmeisje dat niet eens haar handtekening onder haar eigen veroordeling kan zetten!

Twee nachten geleden... het was toch eergisteren, of was het gisteren... ik weet

het niet meer... toen ze me tot afzweren hebben gedwongen...

Ze hebben me een pen in de hand gestopt en schreeuwden: Zweer af!

Ik heb een druppel inkt op het papier laten vallen, zo maar, uit onervarenheid, en daarna heb ik een cirkel getekend, maar een cirkel is niets, een cirkel, een cirkel is geen handtekening.

Een kruis moest ik tekenen, een kruis: symbool van de armoedigen, de analfabeten, de ongeletterden!

Ze namen dus geen genoegen met mijn cirkel.

Een grote harige hand werd met al zijn gewicht op de mijne gelegd, en kijk: een kruis, precies in het midden van mijn tot cirkel geworden vlek...

Als ik geweten had dat dit zo'n mooi teken zou opleveren, dan zou ik het op mijn vaandel hebben laten borduren. Maar natuurlijk wist ik dat niet...

Sommige dingen, daar kom je pas later achter, en dat is jammer, maar er zijn dingen die je beter niet van tevoren kunt weten, anders gebeurt er niets meer.

Zou ik hetzelfde gedaan hebben, als ik geweten zou hebben, wat zich gaat afspelen nadat de deuren zich zullen openen?

Ik vraag het me af, en antwoord: ja, ik zou hetzelfde gedaan hebben.

Ik was ertoe bestemd, ik was bestemd om dat leven, het mijne, te leiden.

Om mijn dood, de mijne, tegemoet te treden.

Deze dood en geen andere...

Oh! Vanwaar komt die zekerheid... van jou, van jullie, van mezelf?

Ik verdraag geen lijden...

Ik verdraag geen sterven...

Ik verdraag het beeld van mijn dood niet...

Ik verdraag het niet me te zien in de klauwen van de dood die ze me beloven.

Waarvan iedereen, de hoge heren van het hof, wil dat ik hem tegemoet treedt.

Bij mijn zwaard, laat ze barsten!

Mijn ziel luistert naar je, maar mijn lichaam rochelt als een open gespleten wolf...

Mijn ziel heeft haar karkas al verlaten.

Wat doet Charles, terwijl ik hier zit? Ongetwijfeld vermaakt hij zich met Agnès, laat hij zich vertroetelen door de koningin, zijn schoonmoeder.

Wat doen mijn wapenbroeders, mijn strijdmakkers op dit moment: Louis, Raymond, Jean, Richard, Bertrand, Gilles, Ambroise, Florent, Etienne?

Wat klinken jullie namen me tegelijkertijd zacht en wreed in de oren, honing en azijn voor mijn tong, strelingen en zweepslagen op mijn achterste: ezel, ezel die je bent, Jehanne!

Is het om me dit alles te zeggen, dat je me roept?

Met die zo tedere, hemelse stem...

Heb je me iets nieuws te vertellen, iets dat ik nog niet weet?

Zeg eens, kun je me bevrijden van deze onwetendheid.

Kun je me mijn zwaard, mijn paard, mijn sporen, mijn vaandel, mijn vechtersblik, mijn bevelhebbersgebaren teruggeven?

Nee, dat kun je niet, dat wil je niet! Je stem dient alleen maar om mij, met veel gevoel, te vertellen dat de wandeling ten einde is, dat Charles tot koning is gewijd, dat de kleine herderin weer terug kan naar haar stal.

Dat de geschiedenis is volbracht, en de mythe, jawel, zojuist is begonnen.

Veel plezier ermee!

Zeg eens, wat ga je aan mijn moeder vertellen?

Je zult haar vertellen dat het hart van haar dochter zo zuiver was, dat zelfs het vuur van de brandstapel het niet klein kon krijgen.

Dat de beul, die er genoeg van had het als een uit het nest gevallen vogeltje in zijn hand te houden, het in de rivier heeft gegooid: dat de zee zich erover

ontferme.

Je zult haar vertellen dat het volk van Rouen, de soldaten, en zelfs de aanklagers, voordat ze zich uit de voeten maakten, geschreeuwd hebben: We zijn erbij, we hebben een heilige gedood!

Je zult haar vertellen dat ze me gekocht hebben voor 10.000 francs, een prijs voor een koning. Zul je haar dit vertellen?

Laat mijn moeder met rust, laat haar huilen, vertel haar vooral niets, laat haar betreuren dat ze me ter wereld heeft gebracht, laat haar haar verdriet, troost haar vooral niet met de mededeling dat ze me in de hemel zal weerzien.

Ze heeft een kinderlijk hart, mijn moeder, ze houdt van mooie verhalen, maar ze doet er niets mee.

Zinloos om mijn vader iets te vertellen, hij zal niet naar je luisteren, hij is doof aan die kant, dat is zijn kracht. Ieder de zijne.

Weet dat mijn laatste strijd tegen jou is.

Het is een strijd zonder zwaard, zonder paard, zonder sporen, zonder vaandel... zonder handbijl.

Mijn blik staat op het punt van breken, mijn gebaren zijn zo beperkt, dat ik soms betwijfel of ik nog leef.

Je wilt dat ik een engel ben, net als jij, maar nee, nog niet, dat komt nog, wees niet ongerust, heb geduld.

Het zal zometeen gebeuren, en als het gebeurt, wees er dan op tijd bij om me te halen, want je weet het, ik heb nog niet leren vliegen.

Ja, mijn laatste strijd is tegen jou, de laatste strijd van mijn lichaam.

Jij hebt geen lichaam, och arme.

Je hebt alleen maar een stem om me te roepen.

Als jij me roept, dan geef ik antwoord, als ik jou roep, ben je vaak in gesprek: 't moet een lekkere chaos zijn daarboven, met al die mensen hier beneden die slachtoffer zijn van hun meningen, van hun stemmen.

Weet je, als ik niet geboren was, zou je minder mankracht gehad hebben om je werk te kunnen afronden.

Maak je niet druk, rustig maar... Denk niet dat ik verstoppertje speel met mijn dood, in tegendeel, ik kijk hem recht in het gezicht, ik sluit hem in mijn armen, en niet hij zal verbrand worden, maar ik!

Oh, ik weet dat je vervuld bent van medelijden, dat weet ik!

Maar ik niet, nog niet, niet helemaal want men zegt: zolang er leven is, is er hoop, en daarom vecht ik, vecht ik tegen ieder medelijden.

Ik heb nooit veel medelijden met mezelf gehad: Haar medelijden met anderen was zo groot, dat ze geen medelijden met zichzelf had. Dat zullen ze schrijven.

En ze zullen ook schrijven dat mijn handelen een nieuw licht heeft geworpen in een onduidelijke situatie, een licht van gezond verstand en een goed hart.

Dat de knoop die de politiek en de ongelovigen niet konden ontwarren, door mij is doorgehakt.

Dank je, mannen!

Duister is het allemaal wel, om niets van te begrijpen. Het is alles ellende, onzekerheid op het onbarmhartige ritme van de legers die langstrekken.

Ja, de bevolking ploegt en de soldaat oogst.

En in die onzekerheid, zo onzeker als je bent, schep je je een zekerheid, en als je die niet hebt, maakt niet uit, er zijn altijd wel anderen die er een voor je hebben.

Mijn dorp kiest partij voor Charles, dat is zeker, al meer dan een eeuw.

Dat volgens de wet Henri moet regeren doet er niet toe: we willen niets van hem weten.

Wij niet, maar in ons buurdorp wel, daar willen ze alles van hem weten, en dus is er sprake van een lokale oorlog.

Wat te zeggen van Charles? Dat hij zwak is en niet kan beslissen? Ja.

Dat hij te onrustig is over zijn afkomst om iets anders te kunnen doen dan onder de jurken van de vrouwen weg te kwijnen? Ja.

Dat hij wanhoopt over de toekomst? Ja en nog eens ja.

En toch is het om hem op de troon te zien dat ik mijn weg als vallende ster heb volbracht. Waar ik val? Wel, rechtstreeks in de vlammen.

Dankjewel, mijn koning! Ik blijf je trouw, op mijn erewoord.

Ik zou graag willen weten wie het was, daarboven, die op het bizarre idee is gekomen mij de strijd in te sturen uit naam van een vaderland dat er geen is, uit naam van een koning die het in zijn broek doet, alleen al bij de gedachte dat hij het geworden is.

Kun jij me daarop een antwoord geven?

Want als één plus één twee is, niet waar, dan kun je er zeker van zijn dat als wij de strijd ingaan, biddend tot God dat hij ons laat winnen, dat de anderen net zo doen, zij van Henri's kant.

Wil jij me zeggen dat God niemand eens goed aankijkt, dat hij partij kiest voor niemand, en dat dus de beste maar moge winnen?

Op grond waarvan, vertel het me, vanwege spierkracht, ijzeren zenuwen, zwaarden, artillerie, discipline, strategie, gezond verstand?

Ze zullen schrijven dat ik het goede inzicht heb gehad om het natuurlijke van het kunstmatige te onderscheiden, dat ik het goede inzicht heb gehad om het leven net zo te beschouwen als God.

Kom nou! Kunnen we dat niet zeggen van iedere aanvoerder die een veldslag heeft gewonnen?

Er zijn vele veldslagen, op alle fronten, en God blijft een en dezelfde, één God slechts op alle fronten en in iedere slag.

Luister, ik heb iets begrepen, en dat is dat we ermee moeten ophouden om God in onze zaken te mengen, in onze banale zaken. Hoe minder we hem erin mengen, des te beter, we moeten hem vooral niet te hulp roepen om onze eenvoudige onderlinge twisten te heiligen...

Wel, wat is je antwoord hierop, zeg het me, blijf aan de lijn... ik luister naar je.

Geen antwoord, het was te verwachten.